

RISIKORAPPORT
201220132014**2015**

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	3
2. Målsætninger og risikopolitikker	3
3. Anvendelsesområde	12
4. Kapitalgrundlag, CRR 437.....	12
5. Kapitalkrav, CRR 438.....	13
6. Eksponering mod modpartsrisiko, CRR 439	19
7. Kapitalbuffere, CRR 440	20
8. Indikatorer for systemisk betydning, CRR 441.....	20
9. Kreditrisikojusteringer, CRR 442, litra a og b	21
10. Ubæftede aktiver, CRR 443	25
11. Anvendelse af ECAI'er, CRR 444.....	25
12. Eksponering mod markedsrisiko, CRR 445.....	26
13. Operationel risiko, CRR 446.....	26
14. Eksponering i aktier m.v., der ikke indgår i handelsbeholdningen, CRR 447.....	27
15. Eksponering mod renterisici i positioner, der ikke indgår i handelsbeholdningen, CRR 448	28
16. Eksponering mod securitiseringspositioner, CRR 449	28
17. Lønpolitik, CRR 450.....	28
18. Gearing, CRR 451.....	29
19. Anvendelse af IRB-metoden i forbindelse med kreditrisiko, CRR 452.....	29
20. Kreditrisikoreducerende metoder, CRR 453.....	30
21. Avanceret målemetode i forbindelse med operationel risiko, CRR 454.....	31
22. Anvendelse af interne modeller for markedsrisiko, CRR 455	31

1. Indledning

Formålet med denne rapport er at give et indblik i koncernen Sparekassen Sjællands risiko- og kapitalstyring. Rapporten er udarbejdet i henhold til bestemmelserne i CRD IV-reglerne og CRR forordning nr. 575/2013 artikel 431 til 455.

Risikorapporten offentliggøres én gang årligt i forbindelse med offentliggørelse af koncernens årsrapport for det foregående år. Solvensbehov offentliggøres desuden kvartalsvis.

Det er koncernens vurdering, at de offentliggjorte oplysninger samt offentliggørelsesfrekvensen er hensigtsmæssige - set i forhold til koncernens risikoeksponering.

Oplysningerne i denne risikorapport er ikke reviderede. Oplysningerne i risikorapporten er givet på koncernniveau.

Denne risikorapport offentliggøres på www.spks.dk og www.sparfyn.dk i umiddelbar forlængelse af offentliggørelsen af koncernens årsrapport 2015.

2. Målsætninger og risikopolitikker

Risikostyringsmålsætninger og -politik

Koncernen er eksponeret i forhold til forskellige risikotyper, det er sparekassernes bestyrelser, der med udgangspunkt i koncernens forretningsmodel og strategiske målsætninger fastlægger relevante risikopolitikker samt principper for risiko- og kapitalstyring. Formålet med sparekassernes politikker for risikostyring er at minimere tab, der kan opstå som følge af uforudsigelig udvikling på de finansielle markeder.

Bestyrelserne foretager løbende og mindst én gang om året en vurdering af sparekassernes enkelte og samlede risici. De tager i den forbindelse stilling til, om risiciene er acceptable.

Bestyrelserne modtager løbende rapportering om udvikling i risici og udnyttelse af tildelte risikorammer.

Koncernens risikostyring behandles endvidere i risikoudvalget samt koncernens revisionsudvalg. Begge udvalg består af medlemmer af bestyrelsen. Revisionsudvalget har bl.a. til opgave at gennemgå regnskabs-, revisions- og sikkerhedsmæssige forhold og at overvåge pengeinstitutts interne kontrol- og risikostyringssystemer. Risikoudvalget har bl.a. til opgave at rådgive bestyrelsen om pengeinstitutts overordnede nuværende og fremtidige risikoprofil og -strategi samt at bistå bestyrelsen med at sikre, at bestyrelsens risikostrategi implementeres.

Risikotyperne samt styring af disse er beskrevet i det følgende.

Kreditrisici

Kreditrisici er risikoen for, at koncernen lider et økonomisk tab som følge af, at låntagere ikke kan honorere deres forpligtelser.

Risiciene styres med udgangspunkt i sparekassernes kreditpolitik. Koncernen ser det som en væsentlig del af sit forretningsområde at yde rådgivning om enhver form for lån og kreditter til danske privatkunder samt mindre og mellemstore danske virksomheder geografisk placeret på Sjælland, Fyn og i Hovedstadsområdet.

For at yde den optimale rådgivning og kunne vurdere kundens forhold korrekt, er det - såvel for private som for virksomhedskunder - almindeligt, at koncernen har indsigt i kundens samlede økonomi.

Forudsætningen for at vi kan yde eller formidle lånet/kreditten er, at kunden ud fra en individuel sagsbehandling vurderes at have økonomisk evne og vilje til at tilbagebetale lånet/kreditten. Koncernen er i den forbindelse parat til at løbe normale risici.

Koncernen ønsker en homogen fordeling mellem udlån og garantier til private og erhverv. Herudover har koncernen differentierede mål for maksimal andel af udlån og garantier til forskellige brancher, hvor den maksimale grænse til en enkelt branche er 15 %.

Ved udgangen af 2015 er fordelingen mellem private og erhvervskunder inkl. offentlige institutioner på henholdsvis 47 % og 53%.

På erhvervsdelen er der en branchemæssig spredning på mindre og mellemstore erhvervsvirksomheder, og eksponeringer mod en enkelt branche overstiger ikke 18,5 % af koncernens samlede udlån og garantier.

Koncernens gearingsrisiko er ved udgangen af 2015 på 8,31 %. Der er fastsat retningslinjer for styring af gearingsrisiko, hvor bestyrelsen straks skal orienteres, hvis gearingsfaktoren kommer under 5 %.

Med baggrund i opgørelsen af tilsynsdiamantens pejlemærke for summen af store eksponeringer styrer koncernen efter, at koncernen ikke har eksponeringer større end 10 % af kapitalgrundlaget. Nye eksponeringer må højst udgøre kr. 75 mio. pr. koncern.

Erhvervskunder

Koncernen finansierer gerne virksomheders naturlige drift og investeringer, men koncernen ønsker ikke at finansiere et driftsunderskud gennem flere år.

Det afgørende for koncernens stillingtagen er koncernens fremadrettede vurdering af virksomhedens ledelse, udviklingsmål og det konkrete projekt, sammen med en vurdering af virksomhedens gældsserviceringssevne.

Moralsk eller etisk angribelige formål eller formål, der på den ene eller anden måde er i konflikt med landets love eller regler, ønsker koncernen ikke at finansiere.

Private

Koncernen finansierer gerne anskaffelser, der står i et fornuftigt forhold til familiens rådighedsbeløb. Vi vil med baggrund i ønsket om den bedst mulige økonomiske rådgivning derimod ikke finansiere et privatforbrug, der permanent er for højt og ude af trit med familiens økonomi. Det er afgørende, at kundens fremtidige rådighedsbeløb hænger rimeligt sammen med det historiske rådighedsbeløb samt kundens egne krav til levestandard.

Den økonomiske styrke i vores markedsområde er meget differentieret. I vores rådgivning er vi derfor særligt opmærksomme på, at kunder har forskellige behov og muligheder gennem livet. En langtidsholdbar økonomi er derfor vores sigte for alle vores kunder.

Sikkerhed

Vores individuelle vurdering af kunden har primært til formål at afgøre, hvorvidt kunden har den nødvendige gældsserviceringssevne samt vilje til at kunne betale sine lån til kreditforeningen, koncernen og eventuelle andre kreditorer tilbage. På baggrund af denne vurdering tager

vi stilling til, om der helt eller delvist skal stilles sikkerhed - eller om lånet kan ydes uden sikkerhed.

I denne vurdering spiller vores erfaringer med kunden, vores kendskab til kundens økonomiske forhold og kundens følsomhed over for udefra kommende påvirkninger en afgørende rolle. Som hovedregel tages der sikkerhed i det aktiv, der finansieres.

Sikkerheder i fast ejendom overvåges på et overordnet niveau gennem indhentning af offentlige vurderinger samt forskelligt statistisk materiale. Indikerer disse overordnede oplysninger, at en gruppe af ejendomme er faldet i værdi, foretages en nøjere vurdering af de pågældende ejendommers værdi. Ved hver kreditbehandling foretages en individuel værdiansættelse af såvel private ejendomme som ejendomme til erhvervsmæssig brug.

Vedrørende sikkerheder i værdipapirer overvåges disse løbende via IT-systemer med henblik på opfølgning af indgåede finansieringsaftaler.

Vurdering

Ved kreditgivning i koncernen foretages en individuel kreditvurdering af kunden. Erhvervs-eksponeringer revurderes som minimum årligt på baggrund af kundens seneste årsregnskab og forventninger til fremtiden set i forhold til konjunkturudviklingen og generelle forhold inden for kundens branche.

- Såfremt kundens kreditværdighed forringes, er det væsentligt, at dette identificeres så tidligt som muligt, således at der kan træffes de fornødne foranstaltninger til imødegåelse af eventuelle tab. Der foretages såvel for erhvervs kunder som privatkunder derfor en løbende overvågning af og opfølgning på koncernens udlånseksponeringer. De enkelte eksponeringer segmenteres ud fra kreditmæssig bonitet, hvor svage eksponeringer placeres i særlige kreditsegmenter.

I forbindelse med vurdering af behov for nedskrivning gennemgås alle eksponeringer, hvor der er indtrådt en objektiv indikation på værdiforringelse. Øvrige eksponeringer samt de af ovennævnte eksponeringer, hvor der ikke vurderes behov for individuel nedskrivning, overføres til grupper med ensartede kreditkarakteristika til gruppevis vurdering.

Nødlidende lån

Såfremt den ovennævnte løbende overvågning identificerer et udlånseksponering som svagt, indplaceres eksponeringen, som tidligere nævnt, i et særligt kreditsegment. Der bliver herefter udarbejdet en individuel handlingsplan med henblik på at få eksponeringen på rette kurs. Koncernen gør meget ud af at få identificeret de pågældende eksponeringer så tidligt som muligt i forløbet. Dels er det så nemmere at hjælpe kunderne på rette fode igen, og dels kan det begrænse koncernens eventuelle tab. Målet med handlingsplanen er at få kunderne løftet tilbage til et bedre kreditsegment. Såfremt handlingsplanen af forskellige årsager ikke kan overholdes, og der ikke ses nogen hensigtsmæssig og holdbar løsning på sagen, er næste skridt herefter retslig inkasso.

Eksponeringer til inkasso administreres af særskilt enhed i sparekassernes hovedsæder.

Kreditpolitik, styring og overvågning

Sparekassernes kreditpolitikker er udfærdigede i overensstemmelse med koncernens vision og forretningsplan. Den beskriver detaljeret politikker og målsætninger vedrørende bl.a. kreditværdighed, etik, målgruppe, udlåns gearing, branchefordeling, enkelteksponeringers størrelse og spekulative eksponeringer.

Derudover er der fokus på, at der gennem sparekassernes centrale kreditafdelinger sker en effektiv styring og overvågning af sparekassernes udlånsporteføljer. Det har betydet videreudvikling af eksisterende systemer samt udvikling af nye systemer til styring og overvågning.

Koncernen foretager løbende rating af privat- og SMV-kunder samt kreditsegmentering af større erhvervs-kunder med henblik på løbende at registrere faldende kreditbonitet.

Endvidere udfører sparekassernes centrale kreditafdelinger en løbende overvågning for at opfange tegn på økonomiske faresignaler i afdelingernes kundeporteføljer, såsom fald i rating, gentagne overtræk, TK restancer, udlæg i pantsatte effekter, utilfredsstillende regnskabsmæssig udvikling i virksomheder etc.

Principper for klassifikation af kunder

Koncernen opdeler kunderne i klasser efter kreditrisiko således, at kunder med høj kreditrisiko kan skelnes fra kunder med mellem og lav risiko.

Koncernen anvender Finanstilsynets karakterskala til rangordning og klassifikation af kunderne.

Finanstilsynets karakterskala:

- *3 Kunder med utvivlsom god bonitet*
 - 3 – Offentlige myndigheder
 - 3 – Super kunde
- *2a Kunder med normal bonitet*
 - 2a – Normal kunde
- *2b Kunder med visse svaghedstegn*
 - 2b – Mindre svaghedstegn
- *2c Kunder med væsentlige svaghedstegn, men uden objektiv indikation for værdiforringelse (OIV)*
 - 2c – Væsentlige svaghedstegn – erhvervsafdeling
 - 2c – Observationskunde
 - 2c – Væsentlige svaghedstegn filial
- *1 Kunder med objektiv indikation for værdiforringelse (OIV)*
 - 1– OIV – risikokunde
 - 1– OIV – inkasso

Bestyrelserne har vedtaget principper for rapportering for kreditområdet. Bestyrelserne modtager til hvert bestyrelsesmøde rapportering på kreditområdet. Mindst fire af de årlige rapporter er fuldstændige rapporter, mens øvrige rapporter kan være mindre omfattende.

Markedsrisici

Markedsrisici er risikoen for, at koncernens portefølje af aktiver og passiver samt derivater ændrer sig på grund af ændringer i markedsforholdene. Det er koncernens politik, at disse risici holdes på et lavt niveau.

Der er bl.a. fastsat grænser for, hvor store renterisici, valutarisici og aktierisici, der må tages, samt hvilke typer finansielle forretninger, der må indgås forretninger i. Der rapporteres løbende til bestyrelserne om risici sammenholdt med de fastsatte grænser. Konkret må den samlede renterisiko maksimalt udgøre 5 % af kernekapitalen efter fradrag. Aktier eksklusive sektoraktier og datterselskaber må maksimalt udgøre 5 % af kernekapitalen efter fradrag. Valutaindikator 1 for euro må maksimalt være 7 % af kernekapitalen og øvrige valutaer maksimalt 3 % af kernekapitalen.

Renterisiko

Koncernens udlåns- og indlånsforretninger samt mellemværender med kreditinstitutter er for hovedpartens vedkommende indgået med variabel rente. Nyudlån sker primært til variabel rente. På indlånsiden tilbydes, i visse perioder, indskud på Spar-S med fast rente. Der foretages løbende opgørelse af de fastforrentede aktiver og passiver, således at afdækningsforretninger med en deraf følgende reduktion af renterisikoen kan foretages.

Det er koncernens politik at fastholde en lav renterisiko.

Valutakursrisiko

Koncernens hovedvaluta er danske kroner, men koncernen har også indgået ind- og udlånsforretninger i andre valutaer.

Det er koncernens politik at fastholde en lav valutarisiko, og koncernen reducerer derfor løbende valutapositioner via afdækningsforretninger.

Aktierisiko

Koncernen ejer samtlige aktier i datterselskaberne Sparekassen Fyn A/S og Sjælland Ejendomme A/S. Derudover har koncernen en beholdning af anlægsaktier, der består primært af aktier i sektorselskaber. Disse investeringer anses ikke som værende en del af koncernens aktierisiko.

Herudover har koncernen en lille portefølje af børsnoterede og unoterede aktier m.v.

Koncernens politik er at fastholde en lav aktierisiko. Der kan derfor maksimalt investeres for 5 % af kernekapitalen i børsnoterede og unoterede aktier m.v.

Bestyrelserne modtager løbende rapportering om udviklingen i markedsrisiciene.

Økonomiafdelingerne har ansvaret for opgørelse, overvågning samt kontrol og rapportering af markedsrisici. Beregningen af markedsrisici anvendes til følgende formål:

- Løbende opfølgning på sparekassernes risici
- Løbende rapportering til direktioner og bestyrelser
- Rapportering af kapitalprocenter til myndigheder

Hvis der er positioner, som overskrider de fastlagte rammer og beføjelser, rapporteres dette straks til den enkelte direktion. Såfremt en position overskrider den enkelte direktørs rammer og beføjelser, rapporteres der straks til den relevante sparekasses bestyrelse herom.

Ejendomsrisici

Koncernen ønsker primært kun at besidde ejendomme til brug for driften af virksomheden, og det er koncernens målsætning at fastholde minimale ejendomsrisici.

Koncernen har overtaget to ejendomsselskaber primært med Sparekassen Fyns domicilejendomme, men også med enkelte investeringsejendomme. Endvidere har koncernen købt et selskab med investeringsejendomme og enkelte andre investeringsejendomme med henblik på videresalg. Værdien af investeringsejendomme er netto steget med 108 mio. kr. og udgør 139 mio. kr. pr. 31. december 2015. Værdien af de købte investeringsejendomme med henblik på videresalg udgør ultimo 2015 220 mio. kr. og der er solgt investeringsejendomme til en værdi af 112 mio. kr.

Endvidere har koncernen på tvangsauktioner som ufyldestgjort panthaver overtaget ejendomme for 43 mio. kr. pr. 31. december 2015 - ligeledes med henblik på videresalg. Denne post er netto nedbragt med 64 mio. kr. i 2015.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er:

- Risikoen for ikke at have tilstrækkelig likviditet til at imødekomme vores finansielle forpligtelser, når de forfalder.
- Risikoen for ikke at have tilstrækkelig likviditet til at imødekomme vores forpligtelser – både forventede og uventede pengestrømme – uden store stigninger i vores finansieringsomkostninger eller påvirkning af vores daglige virke eller finansielle position.
- Risikoen for ikke at have tilstrækkelig likviditet til at finansiere den forventede vækst.
- Risikoen for ikke at overholde kravene i § 152 i lov om finansiel virksomhed og Liquidity Coverage Ratio.
- Risikoen for ikke at overholde tilsynsdiamantens pejlemærker og det kommende krav til Net Stable Funding Ratio.

Koncernen foretager løbende en vurdering af det likvide beredskab med det formål at sikre, at likviditeten til enhver tid er tilstrækkelig, og der ligeledes er en betryggende overdækning i forhold til lovens krav. I den løbende vurdering af likviditeten indgår en række stresstest, hvor der stresses på likviditeten minimum 12 måneder frem.

Koncernens forretningsmodel tilsiger, at indlån finansierer udlån. Vi ønsker at være uafhængige af ekstern funding i form af markedsfinansiering og flygtige højtforrentede indlån.

Pr. 31. december 2015 har koncernen et indlånsoverskud på 5.248,2 mio. kr. Derudover er der egenkapital på 2.469,2 mio. kr. og efterstillede kapitalindskud for 464,8 mio. kr. Fælles for begge er dog, at deres primære formål er at styrke kapitalgrundlaget.

Koncernens indlån kommer næsten udelukkende fra private og mindre erhvervsdrivende. Der er ingen store enkeltstående indlån med væsentlig betydning, men mange mindre indlån. Der er ingen betydende indlån fra andre finansielle virksomheder. Indlånet er desuden kendetegnet ved, at en meget høj andel er dækket af indskydergarantifonden.

§ 152 i lov om finansiel virksomhed

Koncernens målsætning er altid at have en tilpas høj likviditet. Ved udgangen af 2015 havde vi en overdækning i forhold til lovens krav på 240,1 %. I faktiske beløb svarer det til ca. 4,7 mia. kr. i overdækning. Overdækningen har ligget på et højt niveau gennem en længere periode.

Henses der til ovenstående samt de løbende stresstest af § 152-likviditeten, som vi foretager, vil vi på den baggrund betragte vores nuværende likviditetsmæssige stilling som relativt stabil. Koncernens samlede likviditetsrisiko betragtes som lav.

Liquidity coverage ratio (LCR)

I oktober 2015 trådte kravet om en LCR på 60 i kraft. Ved udgangen af 2015 var koncernens LCR nøgletal 318 %. Koncernen har siden ultimo 2012 kvartalsvis og siden juni 2014 månedsvis rapporteret foreløbige beregninger på LCR til Finanstilsynet. LCR nøgletallet er en relativt volatil størrelse. Særligt størrelsen af koncernens level 1A aktiver er afgørende for LCR-nøgletallet, da level 1A aktiver som minimum skal udgøre 30 % af de likvide aktiver. LCR styres derfor i høj grad ud fra at have en tilpas mængde af level 1A aktiver. Dog sammensættes koncernens egenbeholdning ikke udelukkende ud fra at opnå et så højt LCR nøgletal som muligt. Som følge af 30 % reglen har koncernen derfor en til tider relativt stor beholdning af realkreditobligationer i aktivklasse 1B og 2A, der ikke i LCR øjemed har nogen likviditetsmæssig værdi.

Der foretages løbende stresstest og fremskrivninger af LCR. På baggrund heraf betragter vi vores likviditetssituation som god.

Funding ratio.

Nøgletallet funding ratio har gennem en længere periode ligget på et stabilt lavt niveau og udgør pr. ultimo 2015 0,54.

Både § 152 likviditeten, LCR og funding ratio ligger med en meget komfortabel afstand til både lovens krav og vores egne målsætninger. En væsentlig del af årsagen skal findes i det meget store indlånsoverskud, der er oparbejdet gennem de senere år. Vurderingen er, at koncernen p.t. har en meget solid likviditetsposition. En eventuelt kommende øget efterspørgsel på udlån vil koncernen – med udgangspunkt i den nuværende likviditetsmæssige situation – uden de store problemer kunne honorere likviditetsmæssigt.

Net stable funding ratio (NSFR)

I 2018 forventes reglerne om NSFR at træde i kraft. De seneste godt og vel tre år har koncernen rapporteret foreløbige NSFR tal til Finanstilsynet. På baggrund af de indberettede tal samt vores nuværende balance forventer vi at kunne leve op til kravene i NSFR. Det skyldes primært koncernens store indlånsoverskud, hvor næsten al indlån kommer fra private og mindre erhverv, og hvor langt størstedelen er dækket af indskydergarantifonden. Dette udgør sammen med kapitalgrundlaget et godt fundament i NSFR.

Bestyrelse modtager regelmæssigt detaljeret rapportering om bankens aktuelle og fremadrettede likviditetssituation.

Operational risiko

Operational risiko er risikoen for tab som følge af u hensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige fejl og systemmæssige fejl eller som følge af eksterne begivenheder, inkl. retslige risici.

Koncernen benytter forsikringer som en metode til at reducere tab som følge af operationelle risici. Der rapporteres løbende om tab som følge af operationelle risici, ligesom det løbende vurderes, om der er behov for nye/ændrede forretningsgange eller ændringer i koncernens forsikringer.

Koncernen anvender den såkaldte basisindikatormetode, hvor der med baggrund i beregning af et gennemsnit af de seneste tre regnskabsårs nettoindtægter kvantificeres et beløb, som til lægges risikoeksponeringen, til dækning af koncernens operationelle risici.

Koncernen har en simpel forretningsmodel og en komplet udbygget organisation, hvor risiko-styringen er understøttet af forretningsgange, interne kontroller og funktionsadskillelse. Der foretages løbende rapportering og registrering af de tab og begivenheder, som vurderes at kunne henføres til operationelle risici. På baggrund heraf foretages løbende vurdering af, hvorvidt forretningsgange, instrukser m.v. kan justeres og forbedres med henblik på at undgå eller minimere operationelle risici. Koncernens forretningsgange vurderes ligeledes løbende af koncernens interne og eksterne revision.

Et væsentligt område ved vurderingen af koncernens operationelle risici er IT-området. Koncernens IT-afdelinger og sparekassernes ledelse forholder sig løbende til IT-sikkerheden, herunder til udarbejdede IT-katastrofeplaner og til niveauet for stabilitet og tilgængelighed.

IT-forsyningen er et væsentligt område inden for operationel risiko. Sparekassernes ledelser forholder sig løbende til IT-forsyningen. Koncernens væsentligste dataleverandører er Bankdata (Sparekassen Sjælland) og Skandinavisk Data Center (Sparekassen Fyn), som begge har dublering af systemer og drift på alle væsentlige områder.

Direktion og bestyrelse modtager regelmæssigt rapportering, der beskriver udviklingen i instituttets operationelle risici.

Ledelseserklæringer CRR 435, stk. 1, litra e og f

Sparekassen Sjællands bestyrelse og direktion har den 16. marts 2016 godkendt risikorapporten 2015 for koncernen.

Det er bestyrelsens vurdering, at koncernens risikostyringsordninger er tilstrækkelige, og at de giver sikkerhed for, at de indførte risikostyringssystemer er tilstrækkelige i forhold til koncernens profil og strategi.

Det er endvidere bestyrelsens vurdering, at nedenstående beskrivelse af koncernens overordnede risikoprofil i tilknytning til koncernens forretningsstrategi, forretningsmodel samt nøgletal, giver et relevant og dækkende billede af koncernens risikoforvaltning. Herunder af, hvordan koncernens risikoprofil og den risikotolerance, som bestyrelsen har fastsat, påvirker hinanden.

Bestyrelsens vurdering er foretaget på baggrund af den vedtagne forretningsmodel, materiale og rapporter forelagt for bestyrelsen af koncernens direktion, intern revision, koncernens risikoansvarlige og complianceansvarlige samt på grundlag af bestyrelsens indhentede supplerende oplysninger og redegørelser.

En gennemgang af forretningsmodel og politikker viser, at forretningsmodellens overordnede krav til de enkelte risikoområder fuldt og dækkende udmøntes i de enkelte politikkers mere

specificerede grænser. En gennemgang af bestyrelsens retningslinjer til direktionen og videregivne beføjelser viser, at de fastsatte grænser i de enkelte politikker fuldt og dækkende udmøntes i de underliggende retningslinjer til direktionen og videregivne beføjelser. De reelle risici ligger inden for grænserne, fastsat i de enkelte politikker og videregivne beføjelser. På den baggrund er bestyrelsens vurdering, at der er overensstemmelse mellem forretningsmodel, politikker, retningslinjer og de reelle risici inden for de enkelte områder.

Koncernens forretningsstrategi er baseret på en vision og strategi om at Sparekassen Sjælland og Sparekassen Fyn, inden for hver sit markedsområde, vil være en stærk og attraktiv samarbejdspartner for private samt små og mellemstore virksomheder. Sparekasserne ønsker en lønsom indtjening baseret på en prissætning af sparekassernes produkter, som afspejler den risiko og kapitalbinding, som sparekasserne påtager sig sammen med en helhedsvurdering af forretningsomfanget med kunder og modparter. Koncernen ønsker en passende robust kapitalbase, som understøtter forretningsmodellen.

Det er koncernens målsætning, at den kapitalmæssige overdækning i forhold til det opgjorte kapitalbehov plus maksimalt indfasede kapitalbuffere skal udgøre mindst 2 %. Aktuelt udgør denne 5 %.

Den af bestyrelsen besluttede maksimale risikotolerance styres via de fastsatte grænser i de enkelte politikker. Derudover forholder bestyrelsen sig til de grænser, der er gældende i tilsynsdiamanten, jf. nedenstående tabel, der dels viser tilsynsdiamantens maksimalt tilladte grænseværdier, samt koncernens aktuelle tal for diverse grænseværdier.

	Tilsynsdiamant	Koncernens opfyldelse pr. 31.12.2015
Udlånsvækst	< 20 %	-2,2 %
Store eksponeringer	< 125 %	0,0 %
Likviditetsoverdækning	> 50 %	240,1 %
Funding ratio	< 1	0,54
Ejendomseksponering	< 25 %	18,5 %

Koncernens offentliggørelse vedrørende artikel 435, stk. 2

Sparekassen Sjællands bestyrelsesmedlemmer besidder, ud over ledelsesposten i Sparekassen Sjælland, et antal øvrige bestyrelsesposter. Disse fremgår af årsrapporten 2015, note 37.

For Sparekassen Fyn A/S fremgår oplysningerne om øvrige ledelseshverv i årsregnskabet for Sparekassen Fyn A/S på side 9 og 10.

Koncernen følger de kompetencekrav til bestyrelserne, som følger af den finansielle lovgivning.

I overensstemmelse hermed vurderer bestyrelserne løbende, hvorvidt dens medlemmer tilsammen besidder den fornødne viden og erfaring om den enkelte sparekasses risici til at sikre en forsvarlig drift af sparekassen. Bestyrelsens proces for udvælgelse af kandidater til bestyrelsen er beskrevet i nomineringsudvalgets kommissorium.

Koncernens nomineringsudvalg har i medfør af FIL § 70, stk. 1, nr. 4 vedtaget en politik for mangfoldighed. Det fremgår af denne, at koncernen ønsker en sammensætning i bestyrelsen

ud fra forskellighed i kompetencer og baggrunde. Særligt højt vægtes behovet for mangfoldighed i relation til bl.a. forskelle i faglighed, erhvervs erfaringer, køn og alder.

Bestyrelsen har opstillet nedenstående måltal for andelen af det underrepræsenterede køn i bestyrelsen og udarbejdet nedenstående politik for at øge andelen af det underrepræsenterede køn på koncernens øvrige ledelsesniveauer.

Den kønsmæssige fordeling blandt koncernens repræsentantskabsvalgte bestyrelsesmedlemmer udgør ultimo 2015 100 % mænd og 0 % kvinder.

Det er bestyrelsens mål, at andelen af kvinder i moderselskabets repræsentantskab øges til minimum 20 % i forbindelse med næste repræsentantskabsvalg i 2017 således, at der til bestyrelsesposter vil være et rekrutteringsgrundlag af begge køn.

Koncernen har i medfør af Lov om finansiel virksomheds § 80 b, stk. 1, nedsat et Risikoudvalg. Der har i 2015 været afholdt ét møde i Risikoudvalget. For 2016 er der planlagt 4 møder.

3. Anvendelsesområde

Vedrørende artikel 436, litra a

Formålet med denne rapport er at give indblik i koncernen Sparekassen Sjællands risiko- og kapitalstyring.

Vedrørende artikel 436, litra b

Oplysningerne i søjle III-rapporteringen er givet på koncernniveau, medmindre det specifikt fremgår, at oplysningerne vedrører soloniveau.

Koncernoplysningerne omfatter ud over Sparekassen Sjælland dattervirksomhederne Sparekassen Fyn A/S, Leasing Fyn Faaborg A/S, Ejendomsselskabet Faaborg A/S, Spar Fyns Ejendomsselskab A/S, Ejendomsselskabet af 15/12 2008 A/S, Udviklingsselskabet Blindestræde ApS og Investeringselskabet af 10. marts 2015 ApS. Der er identitet mellem de virksomheder, der indgår i den regnskabsmæssige konsolidering og de virksomheder, der indgår i den solvensmæssige konsolidering.

Supplerende oplysninger om dattervirksomhederne fremgår af note 17 på side 57 i årsrapporten 2015.

Vedrørende artikel 436, litra c

Koncernen er omfattet af reguleringen for finansielle virksomheder, herunder blandt andet regler om kapital, likviditet og midlernes placering. Reglerne skal opfyldes på både institutniveau og koncernniveau. Med forbehold for de krav til kapital m.v. i koncernen, som følger af den finansielle regulering, forudser koncernen ikke hindringer for en hurtig overførsel af kapitalgrundlag eller tilbagebetaling af fordringer indenfor koncernen.

4. Kapitalgrundlag, CRR 437

Kapitaldækningsopgørelsen fremgår af note 34 i årsrapporten 2015.

For en beskrivelse af efterstillede kapitalindskud henvises til note 30.

5. Kapitalkrav, CRR 438

Metode til opgørelse af tilstrækkeligt kapitalgrundlag, CRR 438, litra a og b

Koncernens metode til vurdering af hvorvidt kapitalbehovet er tilstrækkeligt til at understøtte nuværende og kommende aktiviteter, følger koncernens ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process).

I ICAAP'en identificeres de risici, som koncernen er eksponeret overfor, med henblik på at vurdere risikoprofilen. Når risiciene er identificerede, vurderes det, hvordan disse evt. kan reduceres f.eks. ved forretningsgange, beredskabsplaner m.m. Endelig vurderes hvilke risici, der skal afdækkes med kapital.

Det tilstrækkelige kapitalbehov er koncernens egen vurdering af kapitalbehovet, som følge af de risici, instituttet påtager sig. Sparekassernes bestyrelser har kvartalsvise drøftelser om fastsættelsen af kapitalbehovet for at sikre, at det er tilstrækkeligt til at understøtte nuværende og kommende aktiviteter. Drøftelserne tager udgangspunkt i en indstilling fra den enkelte sparekasses direktion. Indstillingen indeholder forslag til størrelsen på kapitalbehovet, herunder stressniveauer samt vækstforventninger. Dette gælder også, selvom tilsynets benchmarks anvendes. På baggrund af drøftelsen træffer bestyrelserne en afgørelse om opgørelsen af den enkelte sparekasses kapitalbehov, som skal være tilstrækkeligt til at dække instituttets risici og understøtte nuværende og kommende aktiviteter.

Herudover drøfter bestyrelserne én gang om året indgående opgørelsesmetoden for sparekassernes kapitalbehov. Herunder hvilke risikoområder og benchmarks, der bør tages i betragtning ved beregningen af kapitalbehovet og kapitalplanen.

Kapitalbehovet opgøres ved en 8+ metode, der omfatter de risikotyper, som det vurderes, skal afdækkes med kapital: kreditrisici, markedsrisici, operationelle risici, øvrige risici samt tillæg som følge af lovbestemte krav. Vurderingen tager udgangspunkt i koncernens risikoprofil, kapitalforhold samt fremadrettede betragtninger, der kan have betydning herfor - herunder budgettet.

Finanstilsynet har udsendt "Vejledning om tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov for kreditinstitutter". Derudover har Lokale Pengeinstitutter udsendt en kapitalbehovsmodel. Både tilsynets vejledning og Lokale Pengeinstitutters kapitalbehovsmodel, som sparekassen anvender, bygger på 8+ metoden, hvor der tages udgangspunkt i minimumskravet på 8 % af den samlede risikoeksponering (søjle I-kravet) med tillæg for risici og forhold, som ikke fuldt ud afspejles i opgørelsen.

Derudover opstilles i tilsynets vejledning benchmarks for, hvornår tilsynet som udgangspunkt vurderer, at søjle I ikke er tilstrækkelig inden for de enkelte risikoområder, hvorfor der skal afsættes tillæg i kapitalbehovet. Endvidere er der i udpræget grad opstillet metoder til beregning af tillæggets størrelse inden for de enkelte risikoområder.

Selvom Finanstilsynet opstiller benchmarks på de fleste områder, vurderer sparekasserne på alle områder, om de angivne benchmarks i tilstrækkelig grad tager hensyn til sparekassernes risici, herunder om der i nødvendigt omfang er foretaget individuelle tilpasninger, der dækker sparekassernes særlige risici.

Indtjening:

Benchmark fra Tilsynet anbefaler institutter med en indtjening på mindre end 1 % af udlån og garantier, opgjort før nedskrivninger/hensættelser, at afsætte ekstra kapital.

Koncernens indtjening før nedskrivninger, kursreguleringer og resultat af kapitalinteresser sat i forhold til udlån og garantier er væsentligt over 1 %. Indtjeningen de forudgående år er desuden høj og uden store udsving. Der skal et fald på over 40 % i indtjeningen og en samtidig stigning i både udlån og garantier på 10 %, for at indtjeningen falder til under 1 %. Der afsættes derfor ikke et tillæg vedrørende indtjeningen.

Udlånsvækst:

Benchmark anbefaler institutter med en forventet udlånsvækst over 10 % at afsætte ekstra kapital.

Korrigeret for købet af den sunde del af Max Bank, samt Sparekassen Fyn har koncernen siden 2010 løbende oplevet et fald i udlånet. De kommende år forventes udlånsvæksten ligeledes at være begrænset, og den vurderes ikke at overstige 10 % årligt. Det vurderes derfor, at der ikke er behov for tillæg for vækst i udlånet.

Det vurderes ligeledes, at der ikke er behov for yderligere tillæg på grund af høj vækst inden for nye geografiske områder, specielle geografiske områder, brancher eller tilsvarende.

Kreditrisiko:

Kreditrisici for store kunder med finansielle problemer:

For større kunder med finansielle problemer vurderes det forsigtigt skønnede tab. Kunder med finansielle problemer omfatter kunder i de af tilsynets fastsatte bonitetskategorier 1 og 2C. Større kunder, er kunder, der udgør mere end 2 % af koncernens kapitalgrundlag.

Det forsigtigt skønnede tab er det nettotab, som ud fra en forsigtig og fremadrettet vurdering risikeres at tabes, hvis større eksponeringer med kunder med finansielle problemer skal afvikles på grund af misligholdelse. Afvikling af eventuelle sikkerheder forudsættes at skulle ske inden for seks måneder.

Pr. 31. december 2015 er det skønnede tab for store kunder med finansielle problemer opgjort til 42,3 mio. kr., hvilket er tillagt i opgørelsen af det tilstrækkelige kapitalgrundlag.

Øvrige kreditrisici:

Der er foretaget en vurdering af, hvorvidt der er særlige kreditrisici i den øvrige kreditportefølje (under 2 % af kapitalgrundlaget), som ikke er tilstrækkelig dækket af de afsatte 8 %.

Privatkunder på især Syd- og Vestsjælland samt på dele af Fyn er udfordret økonomisk på mange måder. Det betyder blandt andet, at en del kunder med afdragsfrie Totalkreditlån vil have svært ved at betale afdragene, når afdragsfriheden udløber. Mange af disse kunder vil tillige, på grund af de store prisfald, der har været på mange ejendomme i vores markedsområde, have ejendomme, der er overbelånt. Det vil derfor, for mange privatkunder, være næsten umuligt at omlægge lån og derved forlænge løbetid, eller få ny afdragsfri periode. Sparekassen har valgt at afsætte yderligere 66,4 mio. kr. i kapitalbehovet på privatkunder til at dække risiko i forbindelse med udløb af afdragsfrihed.

Sparekassen har en portefølje af store ejendomseksponeringer. En del af disse passer ikke ind i koncernens forretningsmodel, og er derfor under afvikling. Der er naturligvis en vis usikkerhed i vurderingen af sikkerhedernes værdi på sådanne eksponeringer, og dermed også på den

beregnete risiko i eksponeringerne. På baggrund heraf afsættes der, ud over søjle-1 kravet og det, der er afsat under koncentration på store eksponeringer 10% af sikkerhedernes værdi på de eksponeringer, der skal afvikles, hvilket svarer til yderligere 38,1 mio. kr. på dette område.

Derudover er det koncernens vurdering, at der er forhøjet risiko på landbrug, især svineproducenter og mælkeproducenter, som følge af blandt andet manglende eksport af svin til Rusland og generelt lave afregningspriser. Der afsættes derfor yderligere 28,1 mio. kr. vedrørende landbrugskunder.

Endeligt er der afsat 24,2 mio. kr. på koncernens store pantebrevsportefølje.

Koncernen har også under øvrige risici vurderet om en rentestigning, der medfører øgede rentetilskrivninger på variabelt forrentede lån og reducerede sikkerhedsværdier, vil medføre behov for et tillæg. Vores vurdering er, at dette scenarie ikke vil kræve et tillæg til den allerede afsatte kapital.

Det er samlet vurderingen, at de afsatte beløb er tilstrækkelige, til at afdække den forhøjede risiko der er på øvrige kreditrisici.

Koncentrationsrisiko på individuelle eksponeringer:

Benchmark tilsiger institutter, hvor de 20 største eksponeringer udgør mere end 4 % af den samlede eksponeringsmasse at afsætte ekstra kapital.

Koncernen anvender metoden, hvor de 20 største risikoeksponeringer holdes op imod de samlede risikoeksponeringer. Såfremt andelen af de 20 største eksponeringer udgør mere end 4 %, tages der som udgangspunkt et tillæg.

Pr. 31. december 2015 afsættes et tillæg på 27,8 mio. kr.

Koncentrationsrisiko på brancher:

Vejledningen fra Tilsynet anbefaler anvendelse af Herfindahl Hirschman indekset.

Pr. 31. december 2015 afsættes et tillæg på 0 mio. kr.

Markedsrisiko:

Renterisici:

Benchmark fra Tilsynet tilsiger tillæg, såfremt der er positioner inden for handelsbeholdningen større end 5 % af kernekapitalen efter fradrag. Der beregnes også tillæg for renterisiko uden for handelsbeholdningen.

I beregningen af tillæg for renterisici tages der udgangspunkt i den forventede udnyttelse af de maksimale grænser for risici, som bestyrelsen har sat for direktionens beføjelser til at tage markedsrisici jf. FIL § 70.

Tillæggene beregnes ud fra en rentestigning eller et rentefald på 2 % point. På fastforrentet indlån regnes dog med, at renten kun kan falde til -1 % for løbetider op til 3 år, og 0 % for indlån med løbetid på over 3 år. Det vurderes også, om rentestrukturen giver anledning til at afsætte ekstra kapital på området. Dette gøres ved at vippe rentekurven i stedet for at parallelforskyde den.

Der afsættes herefter 46,9 mio. kr. i tillæg.

Aktierisici:

Benchmark tilsiger institutter med en aktieeksponering i handelsbeholdningen større end 5 % af kernekapitalen efter fradrag, skal analysere porteføljen, og vurdere om instituttets tabsrisiko i usandsynlige, men ikke helt utænkelige stressscenarier, er dækket af søjle-I kravet.

Koncernens aktieeksponering i handelsbeholdning må maksimalt udgøre 5 % af kernekapitalen efter fradrag, hvorfor der ikke afsættes noget tillæg.

Valutarisici:

Med udgangspunkt i tilsynets vejledning omkring valutaindikator 1 og valutaindikator 2 beregnes her ikke noget tillæg, da vi har relativt lave grænser for valutaindikator 1 og valutaindikator 2 - ligger generelt under 0,1.

Likviditetsrisiko:

Koncernen har et indlånsoverskud eksklusiv professionelle aktører på 5,2 mia. kr., hvorfor et tillæg ikke skønnes nødvendigt.

Operational risiko:

Ved operationel risiko forstås risikoen for økonomiske tab som følge af u hensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige eller systemmæssige fejl eller som følge af eksterne begivenheder, inklusive retslige risici.

I Finanstilsynets vejledning er opstillet en række punkter omkring opbygningen af organisationen samt en række punkter, der kan forøge de operationelle risici.

På baggrund heraf vurderes der ikke, at være behov for afsættelse af yderligere kapital.

Processen for sammenlægning af de to sparekasser i 2016 vurderes ikke at udgøre en væsentlig risiko, men ud fra et ledelsesmæssigt skøn afsættes dog 10 mio. kr. til eventuel usikkerhed hos interessenter, i forbindelse med sammenlægningen.

Processen for konvertering af Sparekassen Fyn fra SDC til Bankdata er fastsat til oktober 2016. Både datacentralerne og sparekassen har gode erfaring på dette område. Der dog ud fra et ledelsesmæssigt skøn afsætte 10 mio. kr. til uforudsete hændelser i forbindelse konverteringen.

Gearing:

Gearingsgraden er et simpelt ikke-risikobaseret gearingskrav, der supplerer de øvrige kapitalkrav, 8 % kravet og solvensbehovet.

Gearingsgraden beregnes ved at dividere sparekassens kernekapital med de samlede uvægtede eksponeringer. Gearingsgraden skal være større end 3 %.

Koncernens gearingsgrad er 8,31%. Selv ved at stresse gearingsgraden med fald i kernekapital eller stigning i uvægtede eksponeringer forbliver gearingsgraden på et højt niveau. Der vurderes derfor ikke at være behov for tillæg under dette punkt.

Regulatorisk forfald af kapitalinstrumenter:

Såfremt koncernen har efterstillede kapitalindskud, der rammes af regulatorisk forfald inden for de næste 12 måneder, skal det vurderes, om koncernen forventer at kunne nytegne efterstillede kapitalindskud af mindst samme kvalitet. Forventer koncernen ikke at kunne nytegne kapital til erstatning af den, der forfalder, skal der afsættes et beløb, der svarer til den kapital der forfalder/ikke længere kan medregnes.

Koncernen har først i 2017 efterstillede kapitalindskud, der har regulatorisk forfald.

Der afsættes ikke ekstra kapital til dette område.

Eventuelle tillæg som følge af lovbestemte krav:

Koncernen har ikke modtaget krav om ekstra tillæg fra myndighederne.

Overdækning/kapitalforhold

Kapitalgrundlag efter fradrag	2.284.635 t.kr.
Tilstrækkeligt kapitalgrundlag	1.471.440 t.kr.
Kapitalmæssig overdækning	813.195 t.kr.
Kapitalprocent	15,5 %
Kapitalbehov	10,0 %
Kapitalmæssig overdækning	5,5 %

5.3 Risikoeksponering pr. eksponeringsklasse, CRR 438, litra c

Bestemmelsen gælder for pengeinstitutter, der beregner de risikovægtede eksponeringer i henhold til standardmetoden.

Minimumskapitalkravet på 8 % for hver eksponeringsklasse.

	Risikoeksponering	Kapitalkravet (8% af eksponeringen)
Eksponeringer mod institutter	82.556	6.604
Eksponeringer mod selskaber	2.374.508	189.961
Detaileksponeringer	5.341.070	427.286
Eksponeringer sikret ved pant i fast ejendom	475.357	38.029
Eksponeringer ved misligholdelse	2.327.258	186.181
Eksponeringer forbundet med særlig høj risiko	70.131	5.610
Kollektive investeringsinstitutter	109.635	8.771
Aktieeksponeringer	199.260	15.941
Andre poster	769.464	61.557
I alt	11.749.239	939.939

6. Eksponering mod modpartsrisiko, CRR 439

6.1 Metode, CRR 439, litra a

Modpartsrisiko er risikoen for tab som følge af, at en modpart - i henhold til en indgået finansiel kontrakt - misligholder sine forpligtelser, inden transaktionens pengestrømme er endeligt afviklet.

Ved opgørelsen af kapitalgrundlagskravet anvender sparekasserne markedsværdimetoden, som følger kravene i CRR-forordningens artikel 274.

Fastsættelsen af eksponeringens værdi ved markedsværdimetoden for modpartsrisiko fastsættes som følger:

1. Kontrakterne opgøres til markedsværdi for at opnå den aktuelle genanskaffelsesomkostning for alle kontrakter med en positiv værdi.
2. For at nå frem til et tal for den potentielle fremtidige krediteksponering multipliceres kontraktens fiktive værdi eller underliggende værdier med procentsatser, der er fastsat i CRR.
3. Summen af de aktuelle genanskaffelsesomkostninger og de potentielle fremtidige krediteksponeringer udgør eksponeringsværdien.

I koncernens bevillingsproces og i den almindelige eksponeringsovervågning tages der højde for den beregnede eksponeringsværdi, således at det sikres, at denne ikke overstiger den bevilgede kreditgrænse på modparten.

I forbindelse med koncernens fastsættelse af det tilstrækkelige kapitalgrundlag og kapitalbehov er der ikke afsat ekstra kapital til dækning af modpartsrisikoen, udover hvad der er indeholdt i kapitalgrundlagskravet på 8 %, der er minimumskapitalgrundlag i henhold til den 8+ metode, som koncernen anvender til at opgøre det tilstrækkelige kapitalgrundlag og kapitalbehov.

6.2 Politikker for sikkerhed og kreditreserver, CRR 439, litra b

I eksponeringer mod kunder i eksponeringsklasserne G og H (erhvervsvirksomheder og detailkunder) behandles og bevilges rammer for finansielle kontrakter efter koncernens normale kreditvurderingsprincipper.

6.3 Politikker vedr. wrong way og ratingafhængig sikkerhedsstillelse, CRR 439, litra c og d

Koncernen anvender ikke sådanne sikkerhedsstillelser.

6.4 Modpartsrisiko efter markedsværdimetoden, CRR 439, litra e og f

Koncernens modpartsrisiko efter markedsværdimetoden fordelt på risikovægte ses af tabellen nedenfor:

(1000 kr.)	Positiv bruttodagsværdi af finansielle kontrakter	Den samlede eksponeringsværdi af modpartsrisiko opgjort efter markedsværdimetoden
Modpart med risikovægt 20 %	8.176	1.635
Modpart med risikovægt 50 %	1.267	634
Modpart med risikovægt 75 %	5.435	3.257
Modpart med risikovægt 100 %	25.997	25.709

Vægtede poster er reduceret med 1.107 t.kr. ved brug af SMV rabat.

Koncernens CVA-tillæg forøger de risikovægtede poster med 22.492 t.kr.

6.5 Kreditderivater, CRR 439, litra g og h

Koncernen anvender ikke kreditderivater.

6.6 Interne modeller, CRR 439, litra i

Koncernen anvender ikke interne modeller.

7. Kapitalbuffere, CRR 440

Koncernen er ikke på nuværende tidspunkt underlagt en kontracyklisk buffer.

8. Indikatorer for systemisk betydning, CRR 441

Koncernen er ikke systemisk vigtig.

9. Kreditrisikojusteringer, CRR 442, litra a og b

Koncernen foretager nedskrivning på udlån efter reglerne i henhold til regnskabsbekendtgørelsen, når der er indtrådt objektiv indikation for værdiforringelse, som har en virkning for de forventede fremtidige betalinger. Nedskrivningen udgør forskellen mellem bogført værdi og nutidsværdien af de forventede fremtidige betalinger.

Koncernen foretager en individuel vurdering af alle signifikante og svagt markerede udlån. Objektiv indikation for værdiforringelse anses for at være indtrådt, hvis et eller flere af følgende kriterier er opfyldt:

- Låntager er i betydelige økonomiske vanskeligheder.
- Låntager overholder ikke indgåede betalingsforpligtelser.
- Koncernen yder låntager lempelser i vilkårene, som ikke ville være overvejet, hvis det ikke var på grund af låntagers økonomiske vanskeligheder.
- Det er sandsynligt, at låntager vil gå konkurs eller bliver underlagt anden økonomisk rekonstruktion.

Koncernen foretager en gruppevis vurdering af alle udlån, der ikke nedskrives individuelt. Den gruppevise vurdering foretages på baggrund af en makroøkonomisk segmenteringsmodel, hvor inddelingen i homogene grupper efter kreditrisiko er baseret på udlån fordelt på sektorer og brancher. For hver gruppe er der fastlagt en statistisk sammenhæng mellem et antal forklarende makroøkonomiske variable (arbejdsløshed, boligpriser, antal konkurser, rente m.v.) og konstaterede tab. Det er således ændringer i de forklarende makroøkonomiske variable, som udtrykker, at der er indtruffet en objektiv indikation for værdiforringelse, som har en indvirkning på de forventede fremtidige betalingsstrømme.

Eksponeringer ved misligholdelse:

Dette defineres som eksponeringer med nedskrivninger og/eller restance. Ved restance forstås, at en modpart i over 90 dage har været i restance eller overtræk med en beløbsstørrelse, som anses som værende væsentlig. Der er tale om restance, når modparten ikke betaler ydelser i takt med, at de forfalder, indfrier sin gæld på et aftalt tidspunkt, eller når et meddelt kreditmaksimum for kassekreditter og lignende overskrides.

Der skal være tale om en væsentlig restance. For at en restance kan være væsentlig, skal det samlede beløb i restance på modpartens eksponering udgøre mere end 1.000 kr.

9.2 Branchefordeling pr. eksponeringsklasse, CRR 442, litra c og e

Branchefordeling af de samlede eksponeringer efter værdjusteringer og nedskrivninger pr. eksponeringsklasse:

1.000 kr.	Central- regeringer eller central- banker	Regionale eller lokale myndighe- der	Institutter	Selskaber	Detail- eksponering	Eksponeringer sikret ved pant i fast ejendom	Eksponeringer hvorpå der er re- stancer eller overtræk	Højrisiko	Dækkede obligationer	Kollektive investe- ringsord- ninger	Aktier	Eksponering i andre poster, herunder akti- ver uden mod- parter	Total
Offentlige myndigheder		400.596			4.901	998							406.495
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri				426.302	693.656	57.841	151.707						1.329.506
Industri og råstofudvinding				37.591	227.227	19.368	34.700						318.885
Energiforsyning					16.762	2.078	424						19.264
Bygge- og anlægsvirksomhed				155.928	390.189	38.440	49.614	19.468					653.640
Handel				216.849	570.504	64.496	75.788	1.500					929.137
Transport, hotel og restaurant				102.316	286.530	25.710	30.651						445.208
Information og kommunikation				19.491	86.708	5.214	3.673	280					115.366
Finansiering og forsikring	644.628		344.889	125.070	497.617	65.834	214.793	18.409				1.221.802	3.133.043
Fast ejendom				1.101.227	394.990	198.247	1.142.350	22.932					2.859.747
Øvrige erhverv				209.561	724.740	65.869	96.298		99.279	99.668	199.259		1.494.675
I alt erhverv	644.628		344.889	2.394.335	3.888.922	543.099	1.799.997	62.590	99.279	99.668	199.259	1.221.802	11.298.469
Privatkunder				630.800	5.646.182	838.621	208.745	444					7.324.791
I alt	644.628	400.596	344.889	3.025.135	9.540.006	1.382.717	2.008.743	63.033	99.279	99.668	199.259	1.221.802	19.029.756

9.3 Geografisk placering af eksponeringer, CRR 442, litra d

Det primære markedsområde for koncernen er Sjælland og Fyn, og koncernen har næsten udelukkende eksponeringer i Danmark, hvorfor en nærmere geografisk specifikation er udeladt.

9.4 Fordeling af krediteksponeringernes restløbetider, CRR 442, litra f

1.000 kr.	Anfordring	0 - 3 mdr.	3 mdr. - 1 år	1 - 5 år	Over 5 år	I alt
Centralregeringer eller centralbanker	254.323	390.305				644.628
Regionale eller lokale myndigheder	400.202	394				400.596
Offentlige enheder						0
Multilaterale udviklingsbanker						0
Internationale organisationer						0
Institutter	84.094	183.871	38.158		38.767	344.889
Selskaber	407.536	217.014	1.149.903	456.205	794.477	3.025.135
Detailkunder	1.597.133	393.205	1.828.980	2.241.511	3.479.176	9.540.006
Eksponeringer sikret ved pant i fast ejendom	21.270	15.225	54.971	111.515	1.179.736	1.382.717
Eksponeringer hvorpå der er restancer eller overtræk	194.395	52.289	390.112	474.208	897.738	2.008.743
Høj risiko	2.030	13.293	33.513	8.829	5.368	63.033
Dækkede obligationer					99.279	99.279
Kollektive investeringsordninger				99.668		99.668
Aktier					199.259	199.259
Eksponeringer i andre poster, herunder aktiver uden modparter	648.114	70.119	15.373	138.932	349.264	1.221.802
I alt	3.609.098	1.335.714	3.511.010	3.530.869	7.043.064	19.029.756

9.5 Misligholdte og værdiforringede fordringer, samt udgiftsførte beløb fordelt på brancher, CRR 442, litra g

1.000 kr.	Misligholdte og værdiforringede fordringer (Individuelt)	Nedskrivninger/hensættelser ultimo året	Udgiftsførte beløb vedr. værdi reguleringer og nedskrivninger i løbet af perioden
Offentlige myndigheder	0	0	0
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	279.252	140.955	36.699
Industri og råstofindvinding	51.035	18.381	-988
Energiforsyning	796	282	-530
Bygge og anlæg	76.019	43.768	-865
Handel	154.897	89.156	-3.750
Transport, hoteller og restauranter	56.071	25.497	2.835
Information og kommunikation	11.120	5.643	2.301
Finansiering og forsikring	346.928	142.229	-11.527
Fast ejendom	1.332.180	299.541	21.556
Øvrige erhverv	226.455	131.138	28.710
I alt erhverv	2.534.754	896.589	74.441
Private	533.930	357.431	69.735
Total	3.068.684	1.254.020	144.176

9.6 Geografisk fordeling af misligholdte og værdiforringede fordringer, CRR 442, litra h

Da koncernen næsten udelukkende har eksponeringer i Danmark er en nærmere specifikation udeladt.

9.7 Ændringer i justeringer af specifik og generel kreditrisiko vedrørende værdiforringede fordringer, CRR 442, litra i

Bevægelser på værdiforringede fordringer som følge af værdireguleringer og nedskrivninger specificeres således:

1.000 kr.	Individuelle nedskrivninger/hensættelser		Gruppevise nedskrivninger/hensættelser	
	Udlån	Garantidebitorer	Udlån	Garantidebitorer
Akkumulerede nedskrivninger/hensættelser primo på udlån og garantidebitorer	1.666.521	59.825	77.678	1.715
Bevægelser i året				
1. Valutakursregulering	0	0	0	0
2. Nedskrivninger/hensættelser i årets løb	260.733	23.342	14.161	222
3. Tilbageførsel af nedskrivninger/hensættelser foretaget i tidligere regnskabsår, hvor der ikke længere er objektiv indikation på værdiforringelse eller værdiforringelsen er reduceret	143.462	17.950	8.933	446
4. Andre bevægelser	105.334	6.156	16.996	852
5. Værdiregulering af overtagne aktiver	5.730			
6. Endelig tabt (afskrevet) tidligere individuelt nedskrevet/hensat	703.156	9.053		
Akkumulerede nedskrivninger/hensættelser ultimo på udlån og garantidebitorer	1.191.700	62.320	99.902	2.343
Summen af udlån og garantidebitorer, hvorpå der er foretaget individuelle nedskrivninger/hensættelser (opgjort før nedskrivninger/hensættelser)	2.657.527	411.157	8.155.643	1.504.002

10. Ubefæftede aktiver, CRR 443

Aktiver (1000 kr.) pr. 31. december 2015

Pr. 31.12.2015 Beløb i 1.000 kr.		Regnskabsmæssig værdi af be- hæftede aktiver	Dagsværdi af behæftede akti- ver	Regnskabsmæssig værdi af ubehæf- tede aktiver	Dagsværdi af ubehæf- tede aktiver
		010	040	060	090
010	Koncernens aktiver	540.718		18.189.508	
030	Aktieinstrumenter			577.404	577.404
040	Gældsinstrumenter	540.718	540.718	5.326.743	5.325.683
120	Andre aktiver	-		1.445.187	

Passiver for behæftede aktiver (1000 kr.) pr. 31. december 2015

		Modsvarende passiver, eventualforpligtelser eller udlånte værdipapirer	Aktiver, modtaget sikker- hedsstillelse og egne ud- stedte gældsinstrumen- ter, bortset fra behæftede covered bonds og ABS'er
		010	030
010	Regnskabsmæssig værdi af udvalgte finansielle for- pligtelser	235.922	

For en beskrivelse af koncernens modtagne sikkerheder henvises til årsrapporten 2015 side 81.

11. Anvendelse af ECAI'er, CRR 444

Koncernen har udpeget Standard & Poor's Ratings Services som kreditvurderingsbureau (ECAI). Koncernen anvender Bankdata og SDC som datacentraler. Begge datacentraler modtager eksterne kreditvurderinger fra Standard & Poor's Ratings Services via SIX Financial. Der foretages en løbende IT-opdatering af kreditvurderingerne fra Standard & Poor's Ratings Services.

Datacentralen har konverteret Standard & Poor's Ratings Services' kreditvurderingsklasser til kreditkvalitetstrin via Finanstilsynets konverteringstabel. Det enkelte kreditkvalitetstrin tilknyttes en vægt, som eksponeringerne på de enkelte kreditkvalitetstrin skal vægtes med ved opgørelsen af de risikovægtede poster under standardmetoden for kreditrisiko i henhold til CRR artikel 111-134.

Tabellen nedenfor viser Finanstilsynets konvertering af Standard & Poor's Ratings Services' kreditvurderingsklassers til kreditkvalitetstrin for eksponeringer mod erhvervsvirksomheder, institutter, centralregeringer og centralbanker.

Kreditkvalitetstrin	Standard & Poor's kreditvurderingsklasser	Eksponeringer mod erhvervsvirksomheder (selskaber)	Eksponeringer mod centralregeringer eller centralbanker
1	AAA til AA-	20%	0%
2	A+ til A-	50%	20%
3	BBB+ til BBB-	100%	50%
4	BB+ til BB-	100%	100%
5	B+ til B-	150%	100%
6	CCC+ og under	150%	150%

Eksporeringsklasser hvor der anvendes kreditvurderinger fra Standard & Poor's Ratings Services

Eksporeringsklasse	Eksporeringsværdi inden risikovægtning	Eksporeringsværdi efter vægtning med kreditkvalitetstrin
Eksporeringer mod institutter	271.427	81.066
Eksporeringer mod selskaber	79	40

12. Eksporering mod markedsrisiko, CRR 445

Skemaet nedenfor viser kapitalgrundlagskravene inden for markedsrisikoområdet.

Kapitalgrundlagskrav vedrørende markedsrisici - specificeret på risikotype

1.000 kr.	Risikoeksporering	Kapitalgrundlagskrav kr.
Poster med positionsrisiko:		
- Gældsinstrumenter	1.255.237	92.880
- Aktier	94.972	7.598
Total	1.350.209	108.017

13. Operationel risiko, CRR 446

Koncernen er eksponeret mod potentielle tab som følge af operationelle risici, som er: "Risiko for tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedure, menneskelige fejl og systemmæssige fejl eller som følge af eksterne begivenheder, inklusive retslige risici".

For at reducere risikoen for at der sker operationelle hændelser med væsentlige tab til følge, overvåger og styrer koncernen de operationelle risici. Der er primært fokus på de største risici med store potentielle tab.

Koncernen anvender basisindikatormetoden til opgørelsen af kapitalgrundlagskravet til de operationelle risici. I 2015 udgør den operationelle risiko 11 pct. af den samlede risikoeksporering og udgør ultimo 2015 1.599 mio. kr., hvilket giver et kapitalgrundlagskrav på 128

mio. kr. Koncernen gennemfører løbende en vurdering af kapitalkravet til de operationelle risici. Såfremt kapitalkravet vurderes at være højere end nævnt ovenfor, vil der blive taget højde herfor under koncernens opgørelse af kapitalbehovet.

14. Eksponering i aktier m.v., der ikke indgår i handelsbeholdningen, CRR 447

Koncernen har i samarbejde med andre pengeinstitutter erhvervet aktier i en række sektorselskaber. Disse sektorselskaber har til formål at understøtte pengeinstitutternes forretning inden for realkredit, betalingsformidling, IT, investeringsforeninger m.v. Koncernen påtænker ikke at sælge disse aktier, idet en deltagelse i disse sektorselskaber anses for nødvendig for at drive et lokalt pengeinstitut. Aktierne betragtes derfor som værende uden for handelsbeholdningen.

I flere af sektorselskaberne omfordeles aktierne således, at pengeinstitutternes ejerandele hele tiden afspejler det enkelte pengeinstituts forretningsomfang med sektorselskabet. De løbende omfordelinger udgør i helt overvejende grad de handler, der gennemføres med selskabernes aktier. Dermed betragtes omfordelingerne som det primære marked for aktierne. Dagsværdien fastsættes derfor som omfordelingskursen (typisk indre værdi), og aktierne indgår som niveau 2-input (observerbare priser). Koncernen regulerer på den baggrund den bogførte værdi af disse aktier kvartalsvist, halvårligt eller helårligt - afhængigt af hyppigheden af nye informationer fra det enkelte sektorselskab. Den løbende regulering bogføres i henhold til reglerne over resultatopgørelsen.

For øvrige unoterede aktier i sektorejede selskaber, hvor observerbare input ikke umiddelbart er tilgængelige, er værdiansættelsen forbundet med skøn, hvori indgår oplysninger fra selskabernes regnskaber, erfaringer fra handler med aktier i de pågældende selskaber samt input fra kvalificeret ekstern part. Reguleringer i den bogførte værdi af aktierne i disse selskaber tages ligeledes over resultatopgørelsen.

Aktier uden for handelsbeholdningen (1000 kr.)

Primo	433.269
Kursreguleringer	25.997
Tilgang ved køb	100.718
Afgang ved salg	-39.244
Ultimo	520.740
Sektoraktier	405.726
- heraf kredit-/finansieringsinstitutter	405.251
Andre	115.014
I alt	520.740

Som følge af at urealiserede gevinster/ tab indgår i resultatopgørelsen, medregnes de også i kernekapitalen. En ændring på 10 % i den opgjorte markedsværdi på aktier uden for handelsbeholdningen vil påvirke resultatet før skat med 52.074 t.kr.

15. Eksponering mod renterisici i positioner, der ikke indgår i handelsbeholdningen, CRR 448

Koncernens renterisiko uden for handelsbeholdningen består primært af renterisiko på fastforrentede ud- og indlån, ansvarlig kapital samt fra pantebreve.

Renterisikoen beregnes på baggrund af varighedsmål, defineret som en generel ændring i renten på 1 procentpoint (standard rentechok). Renterisikoen opgøres løbende via koncernens risikostyringssystemer. Pr. 31. december 2015 er den samlede renterisiko uden for handelsbeholdningen opgjort til kr. 43.009 t.kr.

I koncernens kapitalbehovsproces vurderes yderligere, om koncernens samlede renterisiko medfører, at der skal afsættes yderligere kapital. Renterisikoen uden for handelsbeholdningen stresses i disse beregninger med en renteændring på 2 procentpoint, ligesom der også stresses ved et rentevip til ugunst for koncernen.

16. Eksponering mod securitiseringspositioner, CRR 449

Koncernen anvender ikke securitiseringer, hvorfor oplysningskravet ikke er relevant for koncernen.

17. Lønpolitik, CRR 450

Bestyrelsen har nedsat et aflønningsudvalg. Udvalget har blandt andet til opgave mindst én gang årligt at vurdere sparekassens lønpolitik og forelægge eventuelle forslag til ændringer for bestyrelsen. Den af bestyrelsen godkendte lønpolitik forelægges til generalforsamlingens godkendelse.

Aflønningsudvalget består af direktør, arkitekt m.a.a Thomas Kullegaard, økonomichef Jakob N. Andersson, CEO, cand. oecon Allan Nørholm, advokat Otto Spliid og stabsmedarbejder Peter Woldbye.

Bestyrelsesmedlemmer honoreres med et fast honorar, i overensstemmelse med lønpolitikken.

Lønftaler med direktionen varetages af formanden for sparekassens bestyrelse på baggrund af en forudgående indstilling fra aflønningsudvalget. Lønftaler forelægges bestyrelsen til endelig godkendelse. Direktionens fratrædelsesordninger afviger ikke fra normerne i branchen. Direktion og bestyrelse er ikke omfattet af bonusordninger.

Aflønning af væsentlige risikotagere varetages af direktionen.

Sparekassen benytter ikke fratrædelsesgodtgørelser eller pensionsordninger, der ikke følger af lov eller overenskomst.

I sparekassen har vi valgt at aflønne i faste lønde. Sparekassen har derfor ikke variable lønde, som et aftalt element i medarbejdernes, direktionens eller bestyrelsens løn. Der er derfor heller ikke udbetalt udskudt variabel løn i 2015. Ved variabel løn forstås aflønningsordninger, hvor den endelige aflønning ikke er kendt på forhånd og afhænger af personens, afdelingens eller sparekassens resultater, eksempelvis bonusordninger eller lignende.

Såfremt bestyrelsen eller direktionen vurderer, at der er ydet en ekstraordinær indsats, kan der ekstraordinært ydes et engangvederlag. Hvis et bestyrelsesmedlem, en direktør, en væsentlig risikotager eller en medarbejder i en kontrolfunktion modtager et engangsvederlag, vil vederlaget blive behandlet i overensstemmelse med § 77a og § 77b i lov om finansiel virksomhed.

Tildeling af et ekstraordinært vederlag kan udelukkende ske, såfremt det af bestyrelsen godkendte budget for indeværende år udviser overskud. Der udbetales herefter alene engangsvederlag under den bagatelgrænse, der er fastsat i Finanstilsynets bekendtgørelse om lønpolitik. Engangsvederlag må for den enkelte person højst udgøre 20 % af henholdsvis honorar og den faste grundløn inklusiv pension. Ingen personer i koncernen aflønnes med 1 mio. euro eller derover pr. regnskabsår.

Lønpolitikken i dens fulde længde kan findes på https://www.spks.dk/IR/om_sparekassen#politikker

18. Gearing, CRR 451

Gearingsgraden beregnes som kernekapital sat i forhold til koncernens uvægtede eksponeringer.

På nuværende tidspunkt er der ikke fastsat et lovkrav om en maksimal gearingsgrad, men beslutningen om en sådan skal tages i EU-regi senest 2016. Foreløbig er der udmeldt et indikativt gearingskrav på 3 %, svarende til en maksimal gearing på 33 gange kernekapitalen.

Koncernens gearingsgrad er 8,31 %. Selv ved at presse gearingsgraden med fald i kernekapital eller stigning i den samlede eksponeringer forbliver gearingsgraden på et højt niveau.

Overvågningen af gearingsgraden indgår i koncernens løbende risikoovervågning og rapporteres løbende til bestyrelsen.

Oplysninger om gearingsgrad (1000 kr.) pr. 31. december 2015

Samlede eksponeringer til gearingsgradens beregning	22.953.632
Kernekapital med overgangsordning	1.906.820
Kernekapital med fuld indfasning af CRR-regler	1.822.092
Gearingsgrad med overgangsordning	8,31%
Gearingsgrad med fuld indfasning af CRR-regler	7,94%

19. Anvendelse af IRB-metoden i forbindelse med kreditrisiko, CRR 452

Koncernen anvender ikke IRB-metoden.

20. Kreditrisikoreducerende metoder, CRR 453

20.1 Netting, CRR 453, litra a

Koncernen anvender hverken balanceført netting eller netting under streger.

20.2 Politikker og procedurer for sikkerhedsstillelse, CRR 453, litra b

Et væsentligt element i styringen af koncernens kreditrisiko er at reducere risikoen i de enkelte eksponeringer ved at tage pant i sikkerheder.

De hyppigst forekommende former for pantsætning er pant i fast ejendom og i finansielle aktiver i form af indlån, aktier, obligationer og investeringsbeviser.

Koncernens kreditpolitikker og forretningsgange sikrer en løbende overvågning af sikkerhedernes værdier og at værdiansættelsen af sikkerhederne foretages under hensyntagen til sikkerhedernes realisationsværdier.

Koncernens aftaler med kunderne om sikkerhedsstillelse sikrer, at koncernen har adgang til at realisere ejendomme og værdipapirer, såfremt kunderne ikke opfylder sine betalingsforpligtelser over for koncernen.

Koncernen har således faste procedurer for forvaltning og værdiansættelse af de finansielle sikkerheder, der medfører, at koncernen har en forsvarlig kreditbeskyttelse af sine udlån. De pågældende procedurer er en integreret del af den almindelige risikoovervågning, der foretages i sparekassernes kreditafdelinger.

20.3 Hovedkategorier af sikkerheder, CRR 453, litra c

Koncernen anvender den udbyggede metode som kreditrisikoreducerende teknik. Det medfører, at koncernen kan reducere kapitalbelastningen af en eksponering, når der tages pant i visse finansielle sikkerheder.

I CRR er det anført, hvilke finansielle sikkerheder pengeinstitutter kan anvende under den udbyggede kreditrisikoreducerende metode. I den forbindelse skal det bemærkes, at der kun kan anvendes finansielle sikkerheder, som er udstedt af en virksomhed eller et land med en særlig god rating.

Under hensyn til CRR afgrænsninger kan den finansielle sikkerhedsstillelse, som koncernen normalt modtager, opdeles i følgende hovedkategorier:

- Indlånsmidler
- Obligationer
- Aktier
- Investeringsforeningsbeviser
- Pant i fast ejendom

20.4 Garantistillere og kreditderivatmodparter, CRR 453, litra d

Koncernen anvender garantier som kreditrisikoreducerende middel udstedt af følgende typer modparter:

- Centralregeringer
- Regionale og lokale myndigheder
- Kreditinstitutter

20.5. Markedskoncentrationer indenfor sikkerhedsstillelse, CRR 453, litra e

Koncernen ønsker alene i begrænset omfang at finansiere investeringseksponeringer. Der stilles visse krav til spredningen af investeringerne, hvorfor der ligeledes vil være en spredning i kreditrisikokoncentrationen vedrørende finansielle sikkerheder.

20.6 Sikkerhedsstillelse, CRR 453, litra f og g

Koncernen anvender i overensstemmelse med reglerne i CRR finansielle sikkerheder og garantier til afdækning af kreditrisikoen.

Skemaet nedenfor viser, i hvilken udstrækning koncernens eksponeringer er dækket af finansiell sikkerhedsstillelse og garantier, som giver solvenslettelse i henhold til reglerne i CRR.

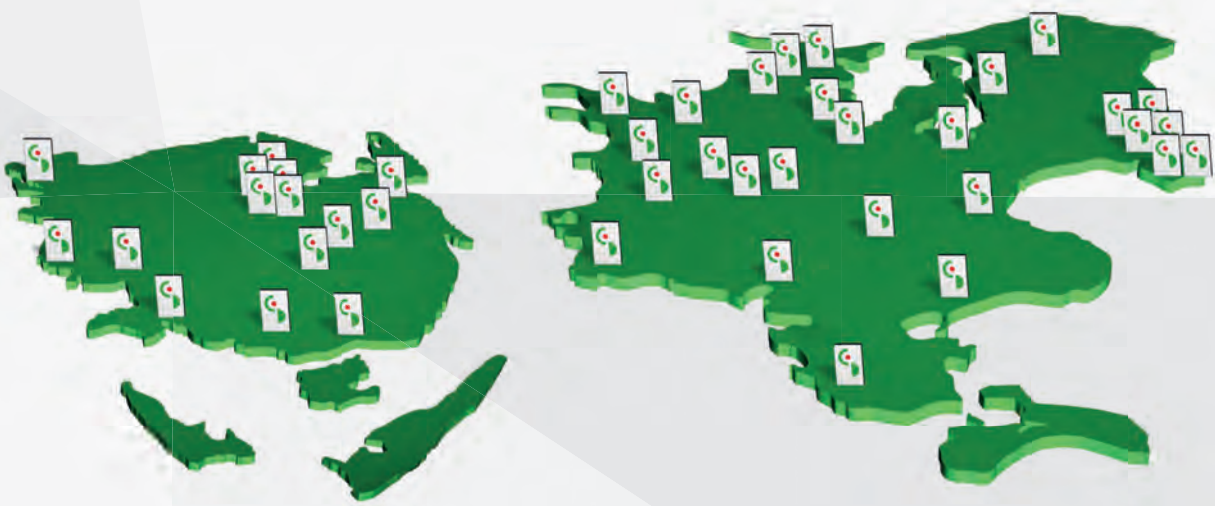
1.000 kr.	Krediteksponering (før sikkerheder og garantier)	Finansielle sikkerheder (værdi)	Garantier
Eksponeringer mod selskaber	3.025.135	58.279	0
Detaleksponeringer	9.540.006	108.827	3.560
Eksponeringer ved misligholdelse	2.008.743	6.602	24.241
Eksponering sikret ved pant i fast ejendom	1.382.717	554	

21. Avanceret målemetode i forbindelse med operationel risiko, CRR 454

Koncernen anvender ikke den avancerede målemetode i forbindelse med operationel risiko.

22. Anvendelse af interne modeller for markedsrisiko, CRR 455

Koncernen anvender ikke interne modeller for markedsrisiko.

 SPAREKASSEN
FYN

 SPAREKASSEN
SJÆLLAND